

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย การศึกษาทดลองเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในภาษา การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษา และการศึกษาเรื่องคำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาไทยวน

2.1 ประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย

จากการที่ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย พบว่านักภาษาศาสตร์แต่ละท่านได้แบ่งประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายแตกต่างกันออกไป ซึ่งทำให้ได้เห็นแนวคิดในเรื่องนี้กว้างขึ้น และทำให้รู้ว่าปรากฏการณ์นี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในระดับเสียงและระดับคำเท่านั้น แต่สามารถพบได้ในระดับวากยสัมพันธ์นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของภาษา (Language change) อีกด้วย

ตามที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วว่าสัทอรรถลักษณะ (Sound symbolism) คือ การเชื่อมโยงกันโดยตรงระหว่างเสียงกับความหมาย และจากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมในเรื่องนี้พบว่า นักภาษาศาสตร์หลายท่านได้แบ่งประเภทของสัทอรรถลักษณะโดยยึดหลักเกณฑ์ที่ต่างกันไป แต่ในงานของ Leanne Hinton, Johanna Nichols and John J. Ohala (1994) ซึ่งได้รวบรวมบทความที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสัทอรรถลักษณะเอาไว้หลายบทความ ในส่วนของบทนำนั้น คณะบรรณาธิการได้แบ่งประเภทของสัทอรรถลักษณะเอาไว้อย่างมีเหตุผล ซึ่งทำให้มองเห็นลักษณะต่างๆของสัทอรรถลักษณะในแง่ที่มีระดับ (Scale) ของการเชื่อมโยงกันระหว่างเสียงกับความหมาย จากการเชื่อมโยงกันแบบสมบูรณ์หรือแบบโดยตรง (Completely linked) ไปจนถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันแบบการตกลงกำหนดขึ้น (Completely conventional) ซึ่งมนุษย์เองเป็นผู้ที่กำหนดความสัมพันธ์นั้น ผู้วิจัยคิดว่าการแบ่งประเภทสัทอรรถลักษณะของนักภาษาศาสตร์ทั้งสามท่านนี้น่าจะแสดงให้เห็นผู้อ่านเข้าใจเรื่องสัทอรรถลักษณะได้ง่ายเพราะมองเห็นภาพได้ชัดเจน คือ เริ่มจากสัทอรรถลักษณะที่เชื่อมโยงกันแบบโดยตรง จากนั้นจะค่อยๆลดความสัมพันธ์ลงจนถึงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันแบบการตกลงกำหนดขึ้น แบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) Corporeal sound symbolism หมายถึง การใช้เสียงประเภท non-segmentable เช่น เสียงไอ เสียงสะอึก เสียงร้องของเด็ก เสียงกรีดร้องขณะอยู่ในอันตราย การใช้ท่วงทำนอง

เสียงหรือคำอุทานต่างๆ แสดงความรู้สึกซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาวะต่างๆ ภายในร่างกายและสภาวะของอารมณ์ในขณะนั้น เช่น ในการเขียนการ์ตูน ถ้าผู้เขียนต้องการให้ตัวการ์ตูนตัวใดสื่ออารมณ์แบบได้ออกมามาก ใช้ขนาดของตัวอักษร (เช่น ตกใจใช้อักษรขนาดใหญ่) ลักษณะของรูปอักษร (ง ไขว่กลมขดไปมา) หรือสี (สีดำสื่ออารมณ์เศร้า) ลักษณะทางอารมณ์ความรู้สึกนี้ไม่สามารถสื่อเป็นตัวอักษรได้จึงต้องใช้รูปอักษรและสีแทน สัทอรรถลักษณะประเภทนี้โดยหน้าที่แล้วมันสามารถเป็นประโยคในตัวเองได้ และมักจะสื่อความหมายให้รู้ถึงสภาวะทางร่างกายและอารมณ์เป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าสัทอรรถลักษณะประเภทนี้เชื่อมโยงเสียงกับความหมายโดยสมบูรณ์หรือโดยตรง

2) Imitative sound symbolism หมายถึง คำเลียนเสียงต่างๆ ไม่ว่าเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงเดาะลิ้น เสียงดีดนิ้ว หรือเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เด็กทำเสียงเลียนแบบเสียงหอน เสียงสัตว์ร้อง เสียงเคาะ เป็นต้น

3) Synesthetic sound symbolism หมายถึง การใช้ลักษณะทางสัทศาสตร์ คือ ระดับเสียง ความดังของเสียง ความสั้นยาวของเสียง ฯลฯ มาเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย เช่น เสียงสระหน้า สูง มักแสดงความสัมพันธ์กับขนาดที่เล็กเสมอ ซึ่ง Ullman (1971) พบว่ามีความสัมพันธ์ในลักษณะเช่นนี้เกือบ 90% ของภาษาที่เขาศึกษา ถือได้ว่าเป็นลักษณะที่เป็นสากล จะเห็นได้ว่าสัทอรรถลักษณะประเภทนี้มีความเป็น Conventional มากขึ้น

4) Conventional sound symbolism¹ หมายถึง การใช้หน่วยทางเสียงบางลักษณะ (Phonestheme) ทั้งที่เป็นเสียงเดี่ยวหรือเป็นกลุ่มเสียง (cluster) เพื่อสื่อหรือเชื่อมโยงกับความหมายโดยตรง เช่น พยัญชนะต้น gl- ในภาษาอังกฤษ สื่อความหมายถึงการเรืองแสงหรือส่องแสง เช่น glister, glim, glare, glent เป็นต้น นอกจากนี้ สัทอรรถลักษณะประเภทนี้ยังถูกนำไปใช้ในการเรียกชื่อสินค้าเพื่อการค้าอีกด้วย เช่น รถยนต์หนึ่งมีชื่อรุ่นว่า "Nova" ซึ่งโดยตัวของมันเองแล้วหมายถึง ดาวที่สุกปลั่ง ถูกนำไปใช้สื่อความหมายถึง ความสวยงาม ความเร็ว แสงที่มีพลังอำนาจ ในส่วนแรกของคำ คือ (nov-) หมายถึงความใหม่ล่าสุด (Novel) และส่วนหลัง (-a) สื่อความเป็นเพศหญิง จะเห็นได้ว่าสัทอรรถลักษณะประเภทนี้เป็นแบบสัญลักษณ์

ส่วนนักภาษาศาสตร์ท่านอื่นๆ ได้แบ่งประเภทของสัทอรรถลักษณะในลักษณะที่มองไม่ค่อยเห็นพัฒนาการของการเชื่อมโยงเสียงกับความหมายจากการเชื่อมโยงแบบสมบูรณ์หรือโดยตรงไปสู่การเชื่อมโยงแบบสมมุติหรือโดยการตกลงเท่าไรนัก ดังเช่น

¹ สูดาพร ลักษณะียนาวิน (2537) ใช้คำว่าระบบสัญลักษณ์ หรือ กระบวนการสัญลักษณ์

Nanny and Olga (1999) กล่าวถึงประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายเอาไว้ในส่วนที่เป็นบทนำว่ามี 3 ประเภท คือ ภาพ (Image), แผนผัง (Diagram) และ อุปลักษณ์ (Metaphor) แต่มีเพียง 2 ประเภทแรก คือ ภาพและแผนผังที่ได้รับความสนใจ ซึ่งภาพ หรือ Imagic iconicity จะมีความสัมพันธ์แบบ 1 ต่อ 1 กับสิ่งที่มันกล่าวถึงโดยตรง จัดอยู่ในประเภท Imitative sound symbolism ส่วน แผนผัง หรือ Diagrammatic iconicity จัดอยู่ในประเภท Synesthetic และ Conventional sound symbolism

Fischer (1999) ศึกษาเรื่อง "What, if anything, is phonological iconicity?" เขาใช้คำว่า Phonological iconicity ในความหมายเดียวกับ Onomatopoeia, Phonaesthesia, Phonetic motivation, Phonetic symbolism หรือ Sound symbolism ซึ่งล้วนแต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย และยังได้แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายออกเป็น 3 ประเภทย่อย คือ Auditory iconicity, Articulatory iconicity, และ Associative iconicity ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) Auditory iconicity คือ การที่ผู้พูดเลียนเสียงที่ได้ยินจากธรรมชาติโดยตรง เช่น เสียงน้ำไหล เสียงสัตว์ร้อง เสียงลมพัด ฯลฯ หรือในอีกแง่หนึ่งคือ เลียนเสียงซึ่งเป็นเสียงที่ปรากฏขึ้นในธรรมชาติ ดังนั้นเสียงกับคำเลียนเสียงจึงเป็นสิ่งเดียวกันเสมอ คำเลียนเสียงเหล่านี้อาจถูกกำหนดให้เป็นคำศัพท์ (lexical) หรืออาจไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นคำศัพท์ (non-lexical) เพราะทั้งการออกเสียงและความหมายยังไม่หยุดนิ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบท ลักษณะเช่นนี้จัดอยู่ใน Imitative sound symbolism

คำเลียนเสียงธรรมชาติที่ไม่ได้เป็นคำศัพท์ (Non - lexical onomatopoeia) เช่น shshshsh เลียนเสียงของลมพัดหรือคลื่น, Prprpr เลียนเสียงร้องของกระเพาะอาหาร ฯลฯ คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เป็นคำศัพท์ (Lexical onomatopoeia) เช่น toc-toc เลียนเสียงเคาะไม้, miaow เลียนเสียงแมวร้อง, shoo เลียนเสียงไล่หรือทำให้สัตว์กลัว ฯลฯ ส่วนใหญ่แล้วการเลียนเสียงประเภท Auditory iconicity จะมีลักษณะเป็นคำศัพท์ (Lexical) มากกว่า เพราะในทุกภาษา คำศัพท์ที่มีความหมายมักจะประกอบด้วยพยัญชนะและสระเสมอ อย่างไรก็ตาม การที่มนุษย์ออกเสียงเลียนเสียงธรรมชาตินั้น เป็นการเลียนเสียงบางส่วน อีกส่วนหนึ่งอาจเป็นลักษณะที่เป็นการตกลงร่วมกันในสังคม ซึ่งส่วนแรกที่เกิดจากการเลียนเสียงกับส่วนหลังที่เป็นข้อตกลงนั้นอาจมีระดับมากน้อยได้แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น เสียงร้องของไก่ตัวผู้ในแต่ละชาติจะแตกต่างกัน ไก่อังกฤษร้อง cock-ka-doo-dleedoo, ไก่เยอรมันร้อง kikeriki, ไก่ฝรั่งเศสร้อง cocorico, ไก่ฟินแลนด์

ร้อง kukko kiekkuo ดังนั้นการเลียนเสียงแบบนี้จึงไม่ใช่เป็นการเลียนเสียง(iconic)โดยตรงทั้งหมด อาจมีส่วนที่เป็นกระบวนการสัญลักษณ์ (conventional)รวมอยู่ด้วย

2) Articulatory iconicity ได้มีผู้สังเกตเห็นในหลายภาษาว่า สระหน้าสูง i มักแสดงความสัมพันธ์กับขนาดเล็กและระยะใกล้ ส่วนสระต่ำ a มักแสดงความสัมพันธ์กับขนาดใหญ่และระยะไกล เช่น ภาษาอังกฤษ little, wee, teeny this vs. large, vast, that เป็นต้นเมื่อเป็นเช่นนั้น สระเหล่านี้จึงถูกเรียกว่ามีความสัมพันธ์กับความหมาย (iconic) อธิบายได้โดยหลักของการเปล่งเสียง คือ ขณะเปล่งเสียง i ลิ้นส่วนกลางอยู่ในตำแหน่งที่สูง ใกล้กับเพดานปาก จึงถูกตีความไปถึง “ขนาดเล็ก” หรือ “ระยะใกล้” (ช่องระหว่างลิ้นส่วนกลางกับเพดานแข็ง) และในลักษณะเดียวกันเมื่อเปล่งเสียง a ลิ้นอยู่ในตำแหน่งที่ต่ำและค่อนมาทางหลังมากกว่า จึงถูกตีความไปถึง “ขนาดใหญ่” หรือ “ระยะไกล” (ช่องระหว่างลิ้นส่วนกลางกับเพดานแข็ง) การเลียนแบบประเภทนี้อยู่ที่ลักษณะของการเปล่งเสียงอันเกิดจากสัมพันธ์ของอวัยวะที่ใช้ในการเปล่งเสียง มากกว่าการเสียงที่ได้ยินเหมือนเช่นประเภทแรก ซึ่งลักษณะเช่นนี้จัดอยู่ในประเภท Synesthetic sound symbolism

3) Associative iconicity ในเรื่องนี้ Fischer (1999) ได้พูดถึง Phonaesthemes เช่น fl- “การก่อให้เกิดแสง” (emission of light) และ -ash “ความรุนแรง/ความเร็ว” (violence/speed) ซึ่งคำที่มีเสียงเหล่านี้ไม่ได้สื่อความหมายเกี่ยวข้องกับเสียงเลย ดังนั้นจึงไม่ควรจัดอยู่ในการเลียนแบบประเภท Auditory iconicity หากแต่มันถูกนำไปเชื่อมโยงให้เข้ากับความหมายต่างๆเอง ลักษณะเช่นนี้จึงจัดอยู่ในประเภทกระบวนการสัญลักษณ์

ในงานวิจัยซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ระดับดุซฐวิบัณฑิตของธนานันท์ (1992) ซึ่งศึกษาภาษาไทยเหนือ ได้แบ่งประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1) Size-sound symbolism เขากล่าวว่า ดร.วิจิตร ภาณุพงศ์ได้บัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า “สัทรูปสัมพันธ์” คือ การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายที่มีระดับลดหลั่นหรือมีลักษณะเป็นขั้วตรงกันข้ามกัน เช่น เล็ก-ใหญ่ มีด-สว่าง แคบ-กว้าง แข็ง-อ่อน เบา-หนัก บาง-หนา เร็ว-ช้า คม-ทุ่ แบน-กลม เป็นต้น จุดที่สำคัญคือ สัทลักษณะ (Phonetic feature) ที่แสดงความสัมพันธ์กับความหมายเหล่านี้จะต้องมีความต่างกันเป็นขั้วด้วย เช่น เป็นสระหน้า-สระหลัง สระเปิด-สระปิด วรรณยุกต์สูง-วรรณยุกต์ต่ำ ความก้อง-ความไม่ก้อง เป็นต้น

2) Phonesthesia หรือ “สัทอรรถสัมพันธ์” คือ การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายแบบไม่มีระดับลดหลั่นหรือเป็นขั้วเหมือนแบบแรกและลักษณะทางเสียงที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ก็จะมีลักษณะที่เป็นขั้วต่างกัน ตัวอย่างเช่น พยัญชนะควบกล้ำ gl- จะสื่อความ

หมายของการส่องแสง เช่น glow, glare, gloom เป็นต้น ซึ่งลักษณะเช่นนี้ จัดอยู่ในประเภท กระบวนการสัญลักษณ์

จะเห็นได้ว่านักภาษาศาสตร์แต่ละท่านแยกประเภทของการศึกษาสัทอรรถลักษณะแตกต่างกันไป แต่สิ่งที่มีร่วมกัน คือ ความเชื่อในเรื่องที่ว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในภาษา อย่างไรก็ตามก็เห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้วเน้นการศึกษาสัทอรรถลักษณะในแบบที่มีระดับ (Scale) ไปทางด้านที่มีความสัมพันธ์แบบสมมุติ คือ Synesthetic และแบบ กระบวนการสัญลักษณ์ คือ Conventional sound symbolism มากกว่าด้านที่มีความสัมพันธ์แบบสมบูรณหรือแบบตรง คือ Corporeal และ Imitative sound symbolism

2.2 การศึกษาทดลองเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในภาษา

Shisler (1997) กล่าวว่า นักภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่คิดว่า สัทอรรถลักษณะ เป็นเพียงบทบาทรองในภาษา นั่นคือ ไม่สำคัญเท่าไรนัก เพราะเชื่อว่าเสียงและความหมายแท้จริงแล้วสัมพันธ์กันในแบบของการสมมุติ (Arbitrary) นั่นคือ ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ (Symbolic) แต่จากหลักฐานของการศึกษาทดลองเรื่องนี้ในช่วง 30 กว่าปีที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับกันมากกว่า สัทอรรถลักษณะ มีบทบาทมากกว่าที่เคยถูกกำหนดในอดีต ผู้วิจัยได้พยายามหาคำตอบในเรื่องนี้โดยค้นจากwebsite:

Allott, Robin. 1995. Sound Symbolism. Available from:

C:\WINDOWS\Desktop\web\SOUND%20SYMBOLISM.html

Fischer, Olga and Max Nanny. 2001. Introduction: Iconicity and Nature. Available from:

C:// home.hum.uva.nl/iconicity/links/fischer/fischerbiobiblio.html

Shisler, Benjamin K. 1997. The Influence of Phonesthesia on the English Language.

Available from: www.geocities.com/SoHo/Studios/9783/phonpap1.html

สรุปความได้ดังข้างล่างนี้

Allott (1995) กล่าวว่าในช่วงปี 1920 – 1930 ได้มีผลงานการศึกษาที่ซับซ้อนมากกว่าเดิมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก บางผลงานเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงแต่ละเสียงในคำกับความหมายซึ่งเขาเรียกว่า “Phonetic symbolism” บางผลงานก็เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของเสียงทุกเสียงในคำที่รวมกันสื่อความหมายซึ่งเขาเรียกว่า “Morphosymbolism” เขาจัดผลงานดังกล่าวออกเป็นหมวดหมู่ (แต่ยังคงคาบเกี่ยวกันอยู่ เนื่องจากไม่สามารถแยกการศึกษาแต่ละ

ประเภทออกจากกันได้เด็ดขาด) ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นการแบ่งแบบกว้างเกินไป แต่ก็ทำให้เห็นตัวอย่างของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในภาษาต่างๆได้ ดังนี้

2.2.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายภายในภาษาเดียว คือ การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายที่จำกัดอยู่ในภาษาใดภาษาหนึ่งเท่านั้น Allott (1995) ได้ยกตัวอย่างการศึกษาในลักษณะนี้ของนักภาษาศาสตร์ท่านต่างๆ เช่น ในภาษาอังกฤษ (Jespersen, 1922) หน่วยเสียงหรือโครงสร้างทางเสียงในคำกลุ่มหนึ่งมักสัมพันธ์กับความหมาย เช่น พยัญชนะควบกล้ำ fl- ในภาษาอังกฤษในคำว่า flow, flake, flutter, flap, flicker, fling, flurry, flirt สื่อความหมายบอกความเคลื่อนไหวทั้งสิ้น เขากล่าวว่าการศึกษาในแบบนี้มักเกิดขึ้นในภาษาแถบยุโรปเป็นส่วนใหญ่ และกล่าวเสริมว่าภาษาที่มีคนได้ศึกษาไว้แล้วคือ ภาษาเยอรมัน (Humboldt, 1836) และ (Hilmer, 1914); ภาษาฝรั่งเศส (Sauvageot, 1964) และ (Peterfalvi, 1970); ภาษาสเปน (De Diego, 1973) ยังมีภาษายุโรปอื่นๆอีกมากที่มีใช้เจ้าของภาษาศึกษาเอง เช่น Firth (อ้างใน Allott, 1995) ศึกษาภาษานอร์เวย์ ภาษาสวีเดนและภาษาฮอลันดา เป็นต้น การศึกษาในแบบนี้มักเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงแต่ละเสียงในคำกับความหมาย หรือ Phonetic symbolism ซึ่งลักษณะเช่นนี้ จัดอยู่ในประเภท Synesthetic และกระบวนการสัญลักษณ์ หรือ Conventional sound symbolism ส่วนภาษาอื่นๆที่ได้มีผู้ศึกษาไว้และผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม นอกเหนือจากใน Website ของ Allott (1995) เช่น

Jespersen (1922, อ้างใน Jakobson and Waugh, 1979) ได้สังเกตว่าพยัญชนะควบกล้ำ fl- ในภาษาอังกฤษสื่อความหมายถึงการเคลื่อนไหว เช่น flirt, flow, flap, flurry, flicker และ พยัญชนะควบกล้ำ gl- สื่อความหมายถึงการส่องแสง เช่น glow, glare, glimmer, glisten, glitter ฯลฯ

Bolinger (1965) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าในภาษาอังกฤษคำที่มีเสียง str-p จะสื่อความหมายถึงเส้นที่มีความกว้าง เช่น strip, strap, strope, stripe และ คำที่มีเสียง sp-t จะสื่อความหมายถึงการพุ่งพรวดของของเหลว เช่น spit, spate, spout ฯลฯ

Diffloth (1976) กล่าวว่า ภาษาตระกูลมอญ-เขมรหลายภาษามีหมวดคำอยู่ประเภทหนึ่งที่เขาเรียกว่า Expressives หมายถึง การใช้เสียงเป็นสื่อในการแสดงให้เห็นอารมณ์ ความรู้สึก เขาได้เสนอว่าควรจัดให้มีหมวดคำประเภทนี้ขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในไวยากรณ์ของภาษาต่างๆ เพราะมีรูปแบบทางเสียงที่เป็นระบบ ส่วนใหญ่มีรูปแบบเป็นคำซ้ำและความหมายก็ยิ่งสื่ออารมณ์ความรู้สึกได้ดีอีกด้วย เขาได้ยกตัวอย่าง พยัญชนะควบกล้ำในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึก ภาษาเซไมท์ที่ไม่พบในระบบเสียงปกติ (Prosaic Phonology) ดังนี้

Initial: ɲw-	เช่น	lən-ɲwən	“(ผัก) ถูกทำให้นุ่มโดยการนำไปปรุงอาหาร”
final: ɦiw- และ ɔw-	เช่น	piɦw, riɦw-piɦw	“หูที่มีลักษณะใหญ่”
Medial: -wiɦ-, -wəɔ-	เช่น	kwiɦŋ	“ลักษณะที่ลาด เอียงไปทางใดทางหนึ่ง”
		rek ^h wəɔ	“ลักษณะการลูบสัมผัสอย่างซ้ำๆ”

มีบางรูปแบบที่พบบ่อยในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกแต่พบได้น้อยในระบบเสียงปกติ เช่น รูปแบบ w_ _ w

เสียงในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึก		เสียงในระบบเสียงปกติ	
cweew, cwaaw	“หอน หรือ ร้องด้วยความเจ็บปวด”	wiɦw	“ลักษณะที่มากเกินไปของบางสิ่ง”
k ^h en	“ลักษณะการเปิดออกอย่างเต็มที่”	kəlwaaw	“ขลุ่ยชนิดหนึ่ง”
wiw	“ลักษณะการไม่เคลื่อนไหวของบางสิ่ง”		

จากการพบการใช้ /w/ ในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกมากนั้น Diffloth บอกว่ามันไม่ใช่ความบังเอิญ แต่เชื่อว่าเสียง /w/ นี้สามารถบรรยายความงามในภาษานี้ได้ดี ความหมายที่มันสื่อก็คือการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ ส่วน cluster ɲw- สื่อ ความยืดหยุ่น

คำจำพวกนี้ที่พบในระบบเสียงปกติเขาเชื่อว่ามาจากคำแฝงอารมณ์ความรู้สึก นอกจากนี้ -VC sequence บางเสียงที่ปรากฏในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกและในระบบเสียงปกติยังต่างกันอีกด้วย

เสียงในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึก	เสียงในระบบเสียงปกติ
Proto*short /a/ ยังคงเดิมดังปรากฏในคำต่างๆที่ลงท้ายด้วย /-ac/, /-aj/, /-ay/	Proto*short /a/ + /-c/ , /-ŋ/ , /-y/ ถูก raise ขึ้นไป /e/ หรือสูงขึ้นไป /e/ และในบางครั้งสูงขึ้นไป /i/ เมื่อปรากฏหลังเสียงนาสิก เช่น
ɲŋ - rkaj , rajkaj “ผอมมาก”	*krŋaj “สะยะยิม”: /krŋeŋ/, /krŋeŋ/ และ /krŋiŋ/
ckac “(หมู) กินเสียงดัง”	
bracay “ประกายไฟ, หินระเบิด”	

จากคำในตัวอย่างของคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกแสดงให้เห็นสัทอรรถลักษณะอีกประการหนึ่งคือ พยัญชนะท้ายเพดานแข็ง แสดง ความยืดหยุ่น ซึ่งมีหลายระดับจากน้อยไปมากคือ $-c > -n > -y$ และการที่สระ /a/ ไม่เปลี่ยนในคำประเภทนี้เพราะมันแสดงให้เห็นว่าตัวมันเป็นคำประเภทแฝงอารมณ์ความรู้สึกที่แสดงสัทอรรถลักษณะและในกรณีที่สระเปลี่ยนดังเช่นในระบบเสียงปกติ นั้นเป็นเพราะมันไม่ได้แสดงให้เห็น สัทอรรถลักษณะ

นworรณ พันธุ์เมธา (2520) กล่าวว่า เสียง ε มีความหมายไปในทางทำให้หลุดออก แยกออก เช่น ช้ำแหละ, แปะ, แหวะ, แกะ, แคะ, แงะ, แทะ หรือ เสียง kh- มีความหมายไปในทางโกรธ ไม่พอใจ อาจจะเป็นเพราะว่าเสียงนี้ฟังกระซิกโฮกฮาก เหมาะที่จะแสดงความโกรธ เช่น คำว่า ชุ่น แค้น ซึ่ง เคียด ชัด เคือง ในประโยค เขาชุ่นแค้นซึ่งเคียดชัดเคืองใจ

2.2.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในหลายภาษา คือ การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในภาษาใดภาษาหนึ่ง แต่เป็นการศึกษาที่พยายามหาหลักฐานข้อมูลจากภาษาอื่นมาพิสูจน์เพื่อให้ทราบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายที่ได้จากภาษาหนึ่งๆนั้นเป็นลักษณะเฉพาะในภาษาหรือเป็นลักษณะสากลที่สามารถพบได้ในหลายๆภาษา การทดลองแบบนี้เป็นเรื่องของการประเมินว่าผู้พูดภาษาใดภาษาหนึ่งมีความสามารถที่จะเลือกใช้เสียงในคำของอีกภาษาหนึ่งเพื่อสื่อความหมายที่ต้องการในภาษานั้นได้อย่างไร จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสากล (Universality) เสียส่วนใหญ่ จากการศึกษาทดลองที่ได้มีผู้ศึกษาไว้นั้นแสดงให้เห็นว่ามีความเป็นสากลในภาษาต่างๆที่ไม่ได้เป็นภาษาที่เกี่ยวข้องทางเชื้อสายกันเลย นั่นคือเป็นภาษาต่างตระกูลกัน แต่ก็มีการศึกษาทดลองในหลายภาษาที่มีเชื้อสายร่วมกันเช่น ภาษาจีนกับภาษาที่มีวรรณยุกต์อื่นๆบางภาษา เช่นกัน แต่ก็ไม่พบลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในลักษณะเป็นสากลเลย Allott (1995) ได้ยกตัวอย่างของการศึกษาประเภทนี้ ดังต่อไปนี้

Taylor (1962, อ้างใน Allott) ได้ศึกษา Phonetic symbolism ในหลายภาษาที่ไม่ได้มีเชื้อสายเกี่ยวข้องกัน คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาทมิฬ พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายจริงในแต่ละภาษา แต่ไม่ได้มีลักษณะเป็นสากล เช่น ภาษาเกาหลี พยัญชนะต้น t และ p ในคำพยางค์เดียวเชื่อมโยงกับสิ่งที่ใหญ่ แต่ในภาษาอังกฤษเชื่อมโยงกับสิ่งที่เล็ก ฯลฯ

Ertel and Dorst (1965, อ้างใน Allott) ได้ให้เจ้าของภาษาซึ่งพูดภาษาต่างๆ 25 ภาษา บันทึกเทปคำแสดงอารมณ์ (terms of emotion) ในภาษาของตน แล้วให้ผู้รับการทดสอบฟังและ

ตัดสินว่าเสียงที่ได้ยินนั้นมีทัศนคติด้านบวก เช่น ดี, สุข ฯลฯ หรือด้านลบ เช่น เลว, เศร้า ฯลฯ ผลที่ได้ช่วยสนับสนุนความคิดเรื่อง Phonetic symbolism

จากผลงานศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับความเป็นสากลของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายสรุปได้ ดังนี้

เสียงหรือลักษณะอาการที่จับลงอย่างทันทีทันใด มักใช้เสียงระเบิด (plosive)

เสียงวัตถุหรือๆในอากาศมักใช้เสียงเสียดแทรก (fricative)

เสียงกริ่งหรือเสียงสะท้อนกลับมักใช้เสียงนาสิก (nasal)

เสียง l หรือ i แสดงเสียงที่มีความถี่สูง ขนาดเล็ก ความแหลมคม การเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว

เสียง u หรือ a แสดงเสียงที่มีความถี่ต่ำ ขนาดใหญ่ ความนุ่มนวล การเคลื่อนไหวที่ช้า

อย่างไรก็ตาม ในภาษาอังกฤษ big และ small สื่อความหมายที่ตรงกันข้ามกับความเป็นสากลข้างต้น ความเป็นสากลของความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย ดูเหมือนจะมีน้อย และแนวโน้มต่ำ คำว่า "universal" ในที่นี้น่าจะหมายถึง "เกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งภาษา" มากกว่า มีใช้เกิดในทุกภาษาหรือในภาษาส่วนใหญ่

2.2.3 การทดลองให้จับคู่เสียงที่ได้ยินหรือรูปร่างของสิ่งที่เห็นกับคำที่สร้างขึ้นใหม่ Allott ได้ยกตัวอย่างการศึกษาลักษณะนี้ ของนักภาษาศาสตร์ท่านต่างๆ เช่น

Usnadze (1924, อ้างใน Allott, 1995) ทำการทดสอบที่เขาเรียกว่า "visual onomatopoeia" โดยวาดรูปที่ไม่มีมีความหมายขึ้นมาจำนวนหนึ่ง และสร้างคำขึ้นมาเองอีกจำนวนหนึ่ง แล้วให้ผู้รับการทดสอบชาวเยอรมัน 10 คนมองภาพเหล่านั้นและจับคู่กับคำที่ให้มา พบว่าผู้รับการทดสอบเลือกจับคู่คำกับรูปภาพตามประสบการณ์ที่ได้รับจากภาษาแม่

Sapir (1929, อ้างใน Allott, 1995) ให้ผู้รับการทดสอบมองโต๊ะ 2 ตัว ตัวหนึ่งเล็ก ตัวหนึ่งใหญ่ และสร้างคำขึ้นมา 2 คำคือ MAL และ MIL ผู้รับการทดสอบต้องเลือกว่าโต๊ะตัวใดควรคู่กับคำใด ผลปรากฏว่า 80% ของผู้รับการทดสอบ 500 คน จับคู่ MAL กับโต๊ะตัวใหญ่ และ MIL กับโต๊ะตัวเล็ก

Kohler (1929, อ้างใน Allott, 1995) วาดรูปขึ้นเอง 2 รูป รูปหนึ่งเป็นทรงกลม อีกรูปเป็นทรงเหลี่ยม และสร้างคำขึ้นมา 2 คำคือ TAKETE และ MALUMA ผู้รับการทดสอบต้องเลือกคำที่สร้างขึ้นนี้ให้เหมาะสมหรือคิดว่าตรงกับความหมายของรูปที่สร้างขึ้น ผลการทดสอบพบว่าส่วนใหญ่เลือก MALUMA คู่กับรูปทรงกลม และ TAKETE กับรูปทรงเหลี่ยม

Newman (1933, อ้างใน Jakobson and Waugh, 1979) ได้พัฒนาการทดลองของ Sapir โดยสร้างคำสมมุติขึ้นให้มีเสียงสระต่างๆกัน แล้วให้ผู้บอกภาษาให้ความหมายว่าเล็กหรือใหญ่ เขาพบว่าเสียงพยัญชนะและสระที่ถูกเลือกให้มีความหมายจากเล็กไปใหญ่คือ t-p-k และ i-u-a ตามลำดับ

Wissemann (1954, อ้างใน Allott, 1995) ได้ทำการทดลองโดยให้ผู้ทำการทดสอบชาวเยอรมันฟังเสียงที่เขาสร้างขึ้นเอง 14 เสียง เช่น เสียงลูกบอลไม้กลิ้งลงจากแผ่นไม้อัดตกลงในกล่องโลหะ เป็นต้น แล้วให้ผู้รับการทดสอบจับคู่เสียงที่ได้ยินเหล่านี้กับคำที่เขาสร้างขึ้นเอง ผลการทดสอบพบว่าเสียงที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดมักถูกจับคู่กับคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะกัก อิมซะ p t k ส่วนเสียงที่ค่อยๆเกิดขึ้นอย่างช้าๆ มักถูกจับคู่กับเสียงที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรกอิมซะ s หรือเสียงเสียดแทรกอิมซะ z เขากล่าวเสริมว่าตำแหน่งของลิ้น(tongue position) ขณะเปล่งเสียงสระมีความสำคัญมากกว่าลักษณะของริมฝีปาก (lip posture)

Brown (1958, อ้างใน Allott, 1995) ทำการทดลองและได้ผลที่ขัดแย้งกับผลการทดลองของ Sapir ที่ว่าสระ i สัมพันธ์กับขนาดเล็ก เช่นเสียง i ในคำว่า big เกี่ยวกับความหมายว่าใหญ่ ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนั้นอาจสรุปได้ว่าลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายน่าจะขึ้นอยู่กับคำทั้งคำไม่ใช่เพียงเสียงใดเสียงหนึ่ง แต่ถ้าคำ 2 คำมีเสียงต่างกันเพียงเสียงเดียว เสียงที่ต่างกันนั้นก็อาจสัมพันธ์กับความหมายได้โดยตรง

Jorgensen (1978, อ้างใน ธนานันท์ 2535) ได้ทำการทดลองหาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในภาษาเดนิช โดยใช้เสียงสระ 2 กลุ่ม คือ e a และ o u v ให้นักศึกษาพิจารณาว่าคำคุณศัพท์ที่มีความหมายว่า เล็ก-ใหญ่ บาง-หนา แบน-กลม สดใส-มืด แข็ง-อ่อน แน่น-หลวม เบา-หนัก และเร็ว-ช้า คำใดคำหนึ่งในแต่ละคู่ควรใช้กับเสียงสระในกลุ่มใด ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่า คำคุณศัพท์คำแรกในแต่ละคู่จะถูกจับคู่กับเสียง e a ซึ่งเป็นสระหน้า และคำคุณศัพท์คำหลังจะถูกจับคู่กับเสียงสระ o u v ซึ่งเป็นสระหลังอย่างเห็นได้ชัด ลักษณะเช่นนี้ จัดอยู่ในประเภท Synesthetic sound symbolism

2.3 การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษา

ธนานันท์ ตรงดี (1992) กล่าวว่า นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายให้ความสนใจกับคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุที่ลักษณะทางเสียงของคำประเภทนี้จะแสดงความสัมพันธ์กับความหมายเสมอ

Diffloth (1976) กล่าวว่า ภาษาตระกูลมอญ-เขมรหลายภาษามีหมวดคำอยู่ประเภทหนึ่งที่เขาเรียกว่า Expressives ซึ่งเขาให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง การใช้เสียงเป็นสื่อในการแสดงให้เห็นอารมณ์ ความรู้สึก

Fordyce (1988) ศึกษาการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในภาษาแอฟริกัน ได้ให้คำจำกัดความคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกว่า “คำแฝงอารมณ์ความรู้สึก คือ สมาชิกในกลุ่มคำ ที่ลักษณะทางความหมายถูกกำหนดด้วยลักษณะทางเสียง” (*An ideophone is member of a set of words with a phonologically determined semantic feature or field*)

Doke (1935, อ้างใน ธนานันท์ 1992) กำหนดศัพท์ที่มีความหมายเดียวกับคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกขึ้น คือ ideophone² และได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “เป็นคำประเภทที่มีลักษณะของคำเลียนเสียง ทำหน้าที่บรรยายภาคแสดง ภาคขยาย หรือกริยาวิเศษณ์ที่มีความหมายเกี่ยวกับ ทำทาง สี เสียง อากาศ สภาพหรือเน้นความ”

ส่วนธนานันท์ได้นิยามคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกไว้ว่า “คำประเภทหนึ่งที่เจ้าของภาษาสร้างขึ้นเพื่อแสดงภาพลักษณ์ของอากาศ หรือทำทาง สี เสียง กลิ่น รส และ สัมผัส โดยใช้เสียงในคำเป็นตัวสื่อความหมายโดยตรง” นอกจากนั้นเขายังสรุปว่าคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาต่างๆมีลักษณะร่วมกันที่สำคัญหลายประการ อาทิ

- (1) มีลักษณะการซ้ำพยางค์หรือซ้ำคำ
- (2) มีลักษณะทางความหมายที่ยากที่จะให้ความหมายอย่างชัดเจนได้
- (3) มักทำหน้าที่กริยาวิเศษณ์

² คำที่แสดงให้เห็นภาพและมีการแฝงอารมณ์และความรู้สึกบางอย่าง นอกจากจะใช้คำว่า ideophone แล้วยังมีอีกหลายชื่อ เช่น phonetic symbolism, phonetic motivation, descriptive radical, descriptive adverb, onomatopoeic adverb, intensive interjection, interjectional adverb, mimetic adverb, phonesthetic particle, word picture และอื่นๆ

(4) มีการเล่นกับเสียงในคำเป็นอย่างมาก

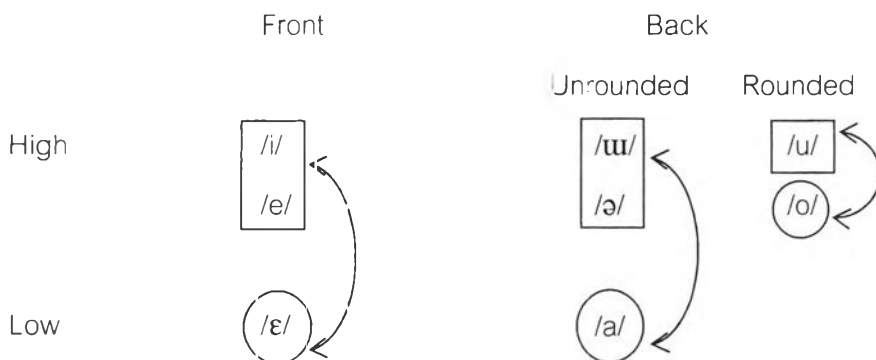
(5) มีลักษณะที่แสดงให้เห็นภาพและมีการแฝงอารมณ์และความรู้สึกบางอย่าง

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาต่างๆ ดังนี้

Kong-on Kim (1977) ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาเกาหลีว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระในคำ ความหมายก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ตัวอย่างเช่น

siŋkwul	"อาการซึม"
seŋkwul	"อาการซึมอย่างอ่อนโยน เต็มไปด้วยความรัก"
kuilkcək	"การขีด ข่วน"
kalkcək	"การขีด ข่วนอย่างรวดเร็วและมีขนาดเล็ก"
tunkwul	"ลักษณะกลมๆ"
tonkwul	"ลักษณะกลมๆของสิ่งที่มีขนาดเล็ก"

จะเห็นได้ว่าเสียงสระ ϵ a o ในพยางค์แรกสื่อความหมายในทางลดระดับลง เช่น เร็ว อ่อนไหว เบา สว่าง และยังบอกขนาดที่เล็กลงอีกด้วย ดังนั้นสระพวกนี้จึงจัดอยู่ในพวกสระของคำที่แผลงมาจากคำอื่นและมีความหมายแสดงขนาดเล็ก การเปลี่ยนแปลงของเสียงสระในภาษาเกาหลี มีลักษณะความสัมพันธ์ดังนี้

สระในช่องสี่เหลี่ยมจะเกิดคู่กับสระในวงกลม เพื่อบอกลักษณะทางความหมายที่แปรเปลี่ยนไป จะเห็นได้ว่าสระของคำที่แสดงความหมายขนาดเล็กเป็นสระต่ำทั้งสิ้น

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นที่เป็นเสียงกักลักษณะต่างๆทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความหมายได้อีกด้วย เช่น

Lenis stop	Aspirated stop	Tense stop
/pəltək/	/phəltək/	-
“เคลื่อนไหวอย่าง ฉับพลัน”	“เคลื่อนไหวอย่างฉับพลันและรุนแรง”	
/pɪŋkwəl/	/phɪŋkwəl/	/ppɪŋkwəl/
“เคลื่อนไหวเป็นวง กลม”	“เคลื่อนไหวเป็นวงกลม อย่างรวดเร็วและแรง”	“เคลื่อนไหวเป็นวงกลม อย่างรวดเร็วและแรงขึ้น”

การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะกัก p มาเป็นพยัญชนะกัก ph และพยัญชนะกัก pp จะสื่อความหมายถึงการเคลื่อนไหวที่รุนแรงและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

Diffloth (1978, อ้างในธนานันท์ 2535) ศึกษาคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาเซไม (Semai) ซึ่งเป็นภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกหรือมอญ-เขมร ได้แสดงให้เห็นว่าเสียงสระในคำที่เปลี่ยนแปลงไปจะแสดงความสัมพันธ์กับขนาดของสิ่งที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน เช่น

pær pær pær	“เสียงและท่าทางของนกตัวเล็กๆ หรือ แมลงที่กำลังบิน”
par par par	“เสียงและท่าทางของนกบิน หรือ ปลาที่สะบัดตัว”
pur pur pur	“เสียงของนกตัวใหญ่กำลังบิน หรือ เสียงสะบัดผ้าผืนใหญ่ๆ”

จะเห็นได้ว่าสระ ə ซึ่งเป็นสระหน้าจะสัมพันธ์กับขนาดเล็ก ส่วนสระ a ซึ่งเป็นสระกลาง และ u ซึ่งเป็นสระหลังจะสัมพันธ์กับขนาดที่ใหญ่ขึ้นเป็นลำดับ

ธนานันท์ (2535) ได้ศึกษาคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาไทยเหนือ ซึ่งเป็นภาษาหนึ่งในตระกูลไท พบว่าส่วนประกอบทุกส่วนในคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกแสดงความสัมพันธ์กับความหมาย เช่น

mán paj hōm jōk - jōk
เขา เดิน ขย่ม ขึ้นลงๆค่อนข้างแรงและสะดุด

ในคำซ้ำ jōk - jōk พยัญชนะต้น j - แสดงลักษณะการเคลื่อนไหวว่ามีลักษณะ “ขึ้นลง” สระ -o- แสดงระดับความแรงของการเคลื่อนไหวนั้นว่า “แรง” เสียงวรรณยุกต์ต่ำทำหน้าที่เพิ่มระดับความแรงของการเคลื่อนไหวที่แสดงด้วยเสียงสระอยู่แล้วนั้นว่า “ค่อนข้าง (แรง)” เสียงพยัญชนะท้าย -k แสดงว่าลักษณะตอนท้ายของการเคลื่อนไหวนั้นว่า “(ขึ้นลง)แล้วหยุดกึก” และ

การซ้ำเสียงของพยางค์แสดงให้เห็นว่าการเคลื่อนไหวนั้นเกิดขึ้น “หลายครั้ง” เมื่อรวมความหมายเข้าด้วยกันแล้วจะได้ว่า “ขึ้นลงแล้วหยุดขึ้นลงแล้วหยุดค่อนข้างแรง หลายครั้งติดต่อกัน” เป็นต้น

L- Thongkum (1979) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายของสระในภาษาอีสานโดยศึกษาคำซ้ำในภาษาไทยถิ่นอีสานที่พูดกันในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าเสียงแสดงความสัมพันธ์กับความหมายในแง่ที่บอกขนาดและรูปร่าง เช่น

hu: coŋ' - poŋ'	“รูขนาดใหญ่มาก”
hu: coŋ' - poŋ'	“รูขนาด:ใหญ่พอประมาณ”
hu: ciŋ' - piŋ'	“รูขนาดเล็ก”

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าสระหลังสูง o แสดงขนาดที่ใหญ่ และสระหลังต่ำ ɔ แสดงขนาดที่ค่อนข้างใหญ่ ส่วนสระหน้าสูง i แสดงขนาดที่เล็ก

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2519) ศึกษาเสียงสระในคำขยายบางคำในภาษาอีสานพบว่าเสียงสระแสดงความสัมพันธ์กับความหมายในแง่ที่บอกขนาดใหญ่-เล็ก บรรยายรูปพรรณสัณฐาน และบอกพจน์ เช่น

จุ่มก้อม	ลักษณะที่เห็นเป็นกองเล็ก เช่น ทวาย ข้าว
จุ่มกุ่ม	ลักษณะที่เห็นเป็นกองใหญ่ เช่น ทวาย ข้าว

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าสระหลังต่ำ ɔ แสดงขนาดที่เล็ก ส่วนสระหลังสูง u แสดงขนาดที่ใหญ่

แช่แหล่	ลักษณะของที่เป็นแผ่นแบนๆวางอยู่
ช่อหล่อ	ลักษณะของที่กลมและสั้นวางอยู่

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าสระหน้าต่ำริมฝีปากเหยียด e: แสดงลักษณะที่แบน ส่วนสระหลังต่ำปากห่อ ɔ: แสดงลักษณะที่กลม

จ่อว่อ	ลักษณะของเล็กที่เป็นรูและเป็นเอกพจน์
จ่อว่อแจ่ว	ลักษณะของเล็กที่เป็นรูและเป็นพหูพจน์

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าในการทำให้เป็นพหูพจน์จะใช้วิธีเพิ่มพยางค์โดยซ้ำเสียงพยัญชนะและเสียงวรรณยุกต์ ตัวอย่างข้างต้นเป็นคำขยายที่มีเสียงสระหลังต่ำ ɔ: จะเพิ่มพยางค์โดยใช้เสียงสระ e: ซึ่งเป็นสระหน้าและเป็นสระต่ำเหมือนกัน

สุดาพร ลักษณะียนาวิน (2525) ศึกษาคำซ้ำอุจจารณวิลาสในภาษาไทย โดยมุ่งแสดงให้เห็นว่าคำซ้ำชนิดนี้เป็นสัญลักษณ์ภาพ (Icon) ซึ่งนอกจากจะมีความหมายเฉพาะของมันแล้วยังมีรูปแบบเฉพาะทางเสียง 3 รูปแบบอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

แบบที่ 1 (x/x:) ผัก <u>เ</u> ก	ทุเรียน <u>น</u>	กุหลาบ <u>ก</u> เหลิบ	สมบัติ <u>บ</u> เปิด
แบบที่ 2 (e/e:) ผัก <u>เ</u> ก	ทุเรียน <u>น</u>	กุหลาบ <u>ก</u> เหลิบ	สมบัติ <u>บ</u> เปิด
แบบที่ 3 (o) ผัก <u>เ</u> ก	ทุเรียน <u>น</u>	กุหลาบ <u>ก</u> เหลิบ	สมบัติ <u>บ</u> เปิด

จะเห็นได้ว่าแบบที่ 1 และแบบที่ 2 คือการซ้ำคำโดยให้มีการเปลี่ยนแปรสระของคำหลักจากสระอะไรก็ตามไปเป็นสระ x และ e โดยที่เสียงพยัญชนะทุกเสียงยังคงเหมือนเดิม การซ้ำแบบนี้จะมีการเลียนเสียงสั้น-ยาวของสระ เสียงวรรณยุกต์ และการลงเสียงหนักเบาของคำหลักเสมอ ส่วนแบบที่ 3 คือการซ้ำคำโดยให้มีการเปลี่ยนแปรสระของการเปลี่ยนแปรสระของคำหลักเป็นสระ o และตามด้วยเสียงพยัญชนะนาสิก /ŋ/ เสมอ และคำซ้ำจะปรากฏหน้าคำหลัก

ส่วนด้านความหมายนั้นจะแสดงให้เห็นถึงทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อสิ่งที่กำลังพูดถึง หรือแสดงความรู้สึกในทางตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกับคู่สนทนาดังตัวอย่าง (1) หรืออาจจะกล่าวถึงสิ่งนั้นว่ามีได้มีความสำคัญแต่อย่างใดดังตัวอย่างใน (2)

- (1) เมียเมอ จะมีไปทำไม อยู่เป็นโสดดีกว่า
- (2) เข้า ยกมาตรงนี้เลย เก้าอี้เก้าอี้ นั่นนะ

2.4 การศึกษาเรื่องคำที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกในภาษาไทยวน

อยู่เคียง แซ่ไคว่ (2520) ได้ศึกษาหมวดคำในภาษาไทยวน (เรียกชื่อว่า"ภาษาเชียงใหม่") ซึ่งจำแนกโดยอาศัยตำแหน่งของคำเป็นเกณฑ์ ได้ทั้งหมด 26 หมวดคำ เมื่อดูในรายละเอียดของหมวดคำประเภทต่างๆแล้วพบว่าอยู่เคียงได้นำคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกไปรวมไว้ด้วยกันกับหมวดคำกริยาวิเศษณ์ซึ่งรวบรวมไว้ทั้งหมด 233 คำ

มีวรรณ ลีวัฒน์ (2523) ได้ศึกษาคำขยายในภาษาไทยวน (เรียกชื่อว่าภาษาถิ่นเชียงใหม่) และแบ่งคำขยายออกเป็น 5 ประเภทตามจำนวนพยางค์ และบอกลักษณะโครงสร้างของคำขยายที่ปรากฏให้เห็นเท่านั้น มีวรรณไม่ได้จำแนกคำขยายประเภทคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกให้ต่างจากคำขยายทั่วไป ทั้งที่คำพวกนี้เมื่อนำมาใช้เป็นคำขยายแล้วก่อให้เกิดภาพพจน์ที่หลากหลาย นอกจากนั้นยังไม่ได้แสดงให้เห็นว่าเหตุใดคำขยายเหล่านี้สามารถก่อให้เกิดภาพพจน์ที่ได้

สุวัฒน์ เลี่ยมประวัตติ (2526) ศึกษาลักษณะคำซ้ำในภาษาไทยวน (เรียกว่า"ภาษาล้านนา") โดยแบ่งคำซ้ำในภาษาไทยวนออกเป็น 2 ประเภทคือ คำซ้ำสมบูรณ์ (Complete reduplication) และคำซ้ำบางส่วน (Partial reduplication) สุวัฒน์จัดคำเกือบทุกหมวดคำที่มี

เสียงใดเสียงหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งเสียงหรืออาจจะทั้งคำที่ซ้ำกัน 2 ครั้งขึ้นไปเป็นคำซ้ำทั้งหมด ส่วนคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกถูกวิเคราะห์ให้เป็นคำซ้ำที่อยู่ภายใต้หมวดคำกริยาวิเศษณ์

ในบทนำของพจนานุกรมไทย-ล้านนา ฉบับแม่ฟ้าหลวง (2545) ในเรื่องของระบบคำ ได้เสนอการแบ่งหมวดคำออกเป็น 12 หมวดคำ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำปฏิเสธ คำแสดงคำถาม คำลงท้ายประโยค คำประสม คำซ้ำ คำซ้อน คำสร้อย คำยืมจากภาษาอื่น เมื่อดูตัวอย่างคำแต่ละหมวดคำแล้ว พบว่า คำแฝงอารมณ์ความรู้สึกถูกจัดให้อยู่ภายใต้หมวดคำถึง 3 หมวด คือ คำวิเศษณ์ คำซ้ำ และคำสร้อย ทำให้คำประเภทนี้ดูไม่มีความสำคัญหรือเด่นน่าสนใจมากเท่าไรนัก

2.5 สรุป

จากการที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเรื่องการแบ่งประเภทของการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย สรุปจากงานทั้ง 4 ชิ้น คือ งานของ Leanne Hinton, Johanna Nichols and John J. Ohala (1994), งานของ Nanny and Olga (1999), งานของ Fischer (1999), และงานของธนานันท์ (1992) พบว่าใน 3 งานแรกแบ่งประเภทของการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายคาบเกี่ยวกันอยู่มาก ซึ่งสามารถสรุปโดยรวมได้ว่าการจำแนกประเภทของการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) การเชื่อมโยงเสียงกับความหมายแบบสมบูรณ ในความหมายเดียวกันกับ Corporeal และ Imitative Sound Symbolism ในของ Leanne Hinton, Johanna Nichols and John J. Ohala (1994), Image หรือ ภาพ ในงานของ Nanny and Olga (1999), และ Auditory iconicity ในงานของ Fischer (1999)

(2) การเชื่อมโยงเสียงกับความหมายแบบสัญลักษณ์ หรือ แบบการตกลงกำหนดขึ้นในความหมายเดียวกันกับ Synesthetic และ Conventional Sound Symbolism ในของ Leanne Hinton, Johanna Nichols and John J. Ohala (1994), Diagram หรือ Metaphor ในงานของ Nanny and Olga (1999), และ Articulatory กับ Associative iconicity ในงานของ Fischer (1999)

ส่วนในงานของธนานันท์ (1992) ไม่ได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงเสียงกับความหมายต่างข้างต้นเลย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าธนานันท์เน้นที่ความหมายของข้อมูลเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภท

ของการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมาย ซึ่งเขาแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายที่มีลักษณะเป็นขั้วตรงกันข้ามกัน เช่น เล็ก-ใหญ่ มีด-สว่าง แคบ-กว้าง แข็ง-อ่อน กับที่ไม่มีลักษณะเป็นขั้วตรงกันข้ามกัน เช่น พยัญชนะควบกล้ำ gl- จะสื่อความหมายของการส่องแสง เช่น glow, glare, gloom นอกจากนั้นเขายังได้แยกคำแฝงอารมณ์ความรู้สึกออกเป็น 5 ประเภทตามการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส คือ หู ตา จมูก ลิ้น สัมผัส

ในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายงานออกตามงานทั้ง 4 ขึ้นตามที่ได้ทบทวนวรรณกรรมไป คือ การเชื่อมโยงเสียงกับความหมายแบบสมบูรณ และ การเชื่อมโยงเสียงกับความหมายแบบบัญญัติ และแยกคำแฝงอารมณ์ออกตามการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตามถนัดนัก คือ หู ตา จมูก ลิ้น สัมผัส

และจากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายทำให้สรุปได้ว่า โดยทั่วไปแล้วตามแนวคิดทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ เสียงกับความหมายจะสัมพันธ์กันในลักษณะของการสมมุติ แต่พบว่าในช่วงหลายสิบปีหลังมานี้ได้มีงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่พยายามจะโต้แย้งความเชื่อดังกล่าว และเสนอว่าแท้จริงแล้วเสียงในภาษานั้นมีส่วนที่สัมพันธ์กับความหมายอย่างเป็นธรรมชาติและมีรูปแบบที่กำหนดได้อยู่ด้วย โดยได้พยายามหาเหตุผลมาอธิบายความเชื่อดังกล่าว และพยายามที่จะกำหนดบทบาทของสัทอรรถลักษณะหรือความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อที่จะพิสูจน์ให้เห็นว่าปรากฏการณ์นี้ควรเป็นแง่มุมหนึ่งในทฤษฎีภาษาศาสตร์ที่นักภาษาศาสตร์ควรให้ความสนใจดังเช่นในบทความของ Diffloth ปี 1978 เรื่อง Expressive Phonology and Prosodic Phonology in Mon-Khmer จึงอาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันนี้สัทอรรถลักษณะได้รับการยอมรับว่ามีบทบาทสำคัญในภาษามากกว่าที่เคยเป็นในอดีต